

EKSTERIJERNI PERAMETRI GLAVE SRPSKOG ŽUTOG GONIČA

D. Drobňjak; M. Urošević

Kratak sadržaj

Balkansko poluostrvo kao i njegova šira teritorija predstavlja centar odakle vode poreklo mnoge zvanično priznate rase goniča. Po današnjoj raspodeli goniča i podeli FCI-a, Srbija je domovinom srpskom goniču i srpskom trobojnom goniču. Tako kazuju zvanični papiri, a u praksi na tlu Srbije ima još rasa goniča koje nisu uspele da ugledaju zvanično svetlo i budu priznate. Nadamo se da će, između ostalog, i ovaj rad potpomoći da se nova rasa srpskih goniča standardizuje i zvanično međunarodno prizna. Reč je o srpskom žutom goniču.

Odmah treba istaći da nije reč o nečem novom, o novoj rasi otkrivenoj sada. Reč je o rasi koja sve vreme perzistira na tlu Srbije kao i ostale rase goniča. Psi su upisivani u rodovnu knjigu nekadašnjeg Jugoslovenskog kinološkog saveza još 1950. Rodovnici iz tog vremena su sačuvani i predstavljaju dragocenu potvrdu postojanja ove rase. Postoji vrlo malo pisanih podataka o žutom goniču, mada je zanimljivo istaći da se 1949. navodi da je zajedno sa blaknaskim priznata i rasnost žutog balkanca od strane zbora sudija kinološkog saveza Jugoslavije.

Istraživanje koje je smo započeli 2008. ima za cilj da utvrdi veličinu populacije ovih pasa u Srbiji, kao i da dobijeni rezultati merenja telesne razvijenosti posluže za izradu standarda za ovu rasu. Ovom prilikom su prikazani rezultati eksterijernih parametara glave srpskog žutog goniča.

Ključne reči: goniči, rasa, standardizacija, populacija, eksterijerni parametri

Summary

Balkan area is the center from where originated many officially recognized breed of hound. According to today's distribution of the hounds, and according to official division of FCI, Serbia is home to Serbian hound and Serbian tricolour hound. So declare the official paper, but in Serbia there is more breed of hounds, which are not officially recognized. We hope that this work will contribute to standardization of new breed. It is a Serbian yellow hound.

Now it should be noted that not talking about something new, a new breed revealed now. It is a breed that persists all the time on the territory of Serbia as well as other breed of hounds. In the Stud Book of the former Yugoslavian Kennel Federation from 1950. are persist breed named as Balkan yellow hound.

Darko Drobňjak, dr.vet.med. MSc, međunarodni kinološki sudija, Veterinarska ambulanta „Guta“, Beograd

Milivoje Urošević, dr.vet.med.spec.MSc, međunarodni kinološki sudija, član komisije za goniče pri FCI, sc Taurinum, Temišvar

Pedigree from that time are preserved and represent a valuable confirmation of the existence of this breed. There is very little written information about yellow hound, but its interesting to note that in the 1949. are recognized breed characteristics of yellow balkans hound by the assembly of judges.

The research we have started the 2008. have to determine the size of the this dog population in Serbia, and well as the results of measuring the weight of development serve to create standards for this breed. On this occasion, the results show exterior parameters of head.

Keywords: *hounds, breed, standardization, population, exterior parameters*

Uvod

Pod nazivom goniči smatraju se lovački psi koji glasno love divljač. Oni se glasno oglašavaju kada naiđu na trag divljači, pritom nije potrebno da je vide, za razliku od hrtova koji takođe gone divljač ali je predhodno moraju videti.

I pored mnogih nastojanja do dana današnjeg nije utvrđeno od kada je ova grupa pasa nastanjena na teritoriji naše zemlje. Prema navodima grčkih i rimskih autora goniči su postojali na Balkanu u 6. veku pre nove ere, dok prema tvrdnjama dr Dragiše Pavlovića goniči (zagari) pominju se u spisima iz 15. veka nakon kosovske bitke. Tadašnja vlastela je lovila sa sokolovima i hrtovima, a tek kasnije se koristi i spominje naziv zagari ili zečari što je naziv koji je se sve do 1950. upotrebljavao za goniče na našim prostorima (Urošević M., 2006.).

Naše autohtone rase goniča koje su standardizovne i priznate su: srpski gonič (standard broj 150) i srpski trobojni gonič (standard broj 229). Oni su po zvaničnoj nomenklaturi Međunarodne kinološke federacije (FCI), svrstani u grupu VI, sekcija 1 (goniči), podsekcija 1.2 (goniči srednjeg rasta).

U dostupnoj literaturi, nema preterano podataka o žutom goniču. Prema dokumentima Jugoslovenskog Kinološkog Saveza vođena je rodovna knjiga za balkanske žute goniče. Pronađeni su orginalni rodovnici iz 1950, kao i katalozi sa smotri pasa iz 1949. u kojima su upisani i žuti goniči. Ovi dokumenti su dokaz o tome da nije reč o nekoj novootkrivenoj rasi, već rasi koja dugi niz godina postoji na našim prostorima. Zanimljivo je istaći da se 1949. navodi da je zajedno sa blaknaskim priznata i rasnost žutog balkanca od strane zbora sudija kinološkog saveza Jugoslavije (Pavlović D., 1950.).

Austrijanac Franc B. Laska (1905.) je obavio prva zootehnička ispitivanja na goničima sa područja Srbije i Bosne i Hercegovine. Merenja su obavljena na 1036 goniča. Prema tvrdnjama autora, Balkan je rasadnik goniča, odnosno da su goniči sa Balkana bili osnova za stvaranje mnogih rasa goniča na Zapadu. Laska je goniče sa ovih prostora svrstao na osnovu tipa dlake na: ravnodlake (kratkodlake), dugodlake i oštrodlake (kostretaste) goniče. Za svaku grupu goniča autor je dao detaljne opise u vidu standarda. Ovo su prvi standardi napisani za goniče sa područja Balkana.

Na osnovu istraživanja Pavlović S. i Antić S.(1954.) objavljena je prva studija o srpskom goniču koji je se tada nazivao balkanski gonič. Ženke su imale prosečnu dužinu glave od 19,72 cm. Kod mužjaka je dužina glave 20,98 cm. Rad ovih autora poslužio je kao osnova za tadašnju promenu standarda balkanskog goniča.

Eksterijer naših goniča proučavali su Urošević i sar. (1988.). Tim istraživanjem utvrđena je dužina glave kod srpskog goniča od 22,90 cm. Kod ženki prosečna dužina glave je bila 21,60 cm. Kod srpskog trobojnog goniča prosečna dužina glave je 22,50 cm. Kod ženki goniča ove rase prosečna dužina glave je 21,50 cm.

Postoje i podaci o nekim osnovnim eksterijernim karakteristikama srpskog žutog goniča. Prosečna dužina glave mužjaka je 23,19 cm, a ženki 21, 8 cm. (Drobnjak D. i Urošević M., 2009.)

Materijal i metod rada

Metodom slučajnog uzorka kod 23 srpska žuta goniča (13 mužjaka i 10 ženki), starosti 1 do 9 godina urađena su eksterijerna merenja osam parametara na glavi (dužina glave, dužina njuške, dužine lobanje, širina lobanje, širina njuške, dubina njuške, obim glave i obim njuške). Merenja su obavljena pomičnim merilom sa noniusom i pantljikom. Rezultati su prikazani odvojeno za mužjake i ženke i zbirno za oba pola.

Podaci su statistički obrađeni i izračunati su sledeći statistički parametri: srednja vrednost sa standardnom devijacijom, standardna greška iz uzorka populacije, koeficijent varijabilnosti, interval varijacije merenih veličina, kao i relativni odnosi izmerenih parametara u vidu indeksa (indeks glave, indeks lobanje i indeks njuške). Statističko izračunavanje urađeno je u programu Microsoft Office – Excel.

Indeksi su izračunati po sledećim formulama:
$$\text{Indeks glave} = \frac{\text{širina lobanje}}{\text{dužina glave}} \times 100$$

$$\text{Indeks lobanje} = \frac{\text{širina lobanje}}{\text{dužina lobanje}} \times 100$$

$$\text{Indeks njuške} = \frac{\text{širina njuške}}{\text{dužina njuške}} \times 100$$

Rezultati rada i diskusija

Prosečna dužina glave mužjaka je 23,19 cm, interval varijacija od 22,00 do 25,00 cm, standardna devijacija 0,99. Prosečna dužina njuške mužjaka je 11,24 cm, a dužina lobanje 12,15 cm. Njuška sa svojom prosečnom dužinom učestvuje u dužini glave kod muških životinja sa 48 %, a prosečna dužina lobanje sa 52 %. Prosečna širina lobanje mužjaka iznosi 10,71 cm sa varijacijom od 9 do 12 cm. Interval variranja za širinu njuške je od 5,5 do 7 cm, a prosečna širina njuške je 6,08 cm sa standardnom devijacijom od 0,48. Prosečna dubina njuške je 7,67 cm sa koeficijentom varijacije od 4,71. Obim glave u proseku je 38,77 cm sa

standardnom devijacijom od 2,05 i koeficijentom varijacije od 5,28. Interval vriranja za obim njuške je od 21 do 26 cm, a prosečan obim njuške je 23,54 cm. Indeks glave mužjaka srpskog žutog goniča iznosi 46, a to je glava dolikocefaličnog tipa. Indeks lobanje je 88, a indeks njuške je 54.

Tabela br. 1 – Vrednosti eksterijernih parametara glave mužjaka srpskog žutog goniča (n=13)

MERE	Vrednost parametra				
	X±SD	Sg	CV	min	max
Dužina glave	23,19 ± 0,99	0,27	4,27	22	25
Dužina njuške	11,24 ± 0,59	0,16	5,38	10	12
Dužina lobanje	12,15 ± 0,69	0,19	5,67	11	13
Širina lobanje	10,71 ± 1,03	0,29	9,64	9	12
Širina njuške	6,08 ± 0,48	0,13	7,87	5,5	7
Dubina njuške	7,67 ± 0,36	0,10	4,71	7,3	8,5
Obim glave	38,77 ± 2,05	0,57	5,28	37	42
Obim njuške	23,54 ± 1,46	0,41	6,22	21	26

Kod ženki glava je u proseku duga 21,8 cm sa intervalmo varijacije od 20 do 23,5 cm, standardan devijacija za ovaj parametar iznosi 1,11 a koeficijent varijacije 5,09. Njuška sa svojom prosečnom dužinom od 9,9 cm kod ženskih jedinki čini 45 % od dužine glave, a prosečna dužina lobanje je 11,9 i čini 55 % dužine glave. Širina lobanje varira u rasponu od 9 do 11,5 cm, a prosečna širina lobanje ženki je 10,27 cm sa standardnom devijacijom od 0,91. Glava ženki je dolikocefaličnog tipa sa indeksom 47, dok je indeks lobanje kod ženki iznosi 86. Prosečna širina njuške je 5,31 cm sa intervalom varijacije od 4,2 do 6,5 cm. Prosečna dubina njuške je 7,16 cm sa standardnom devijacijom od 0,39. Indeks njuške je 53. Prosečan obim glave ženki je 35,9 cm sa koeficijentom varijacije od 5,52, a prosečan obim njuške je 21,45 cm sa koeficijentom varijacije 5,54.

Tabela br. 2 – Vrednosti eksterijernih parametara glave ženki srpskog žutog goniča (n=10)

MERE	Vrednost parametra				
	X±SD	Sg	CV	min	max
Dužina glave	21,8 ± 1,11	0,35	5,09	20	23,5
Dužina njuške	9,9 ± 1,13	0,36	11,37	8	11
Dužina lobanje	11,9 ± 1,02	0,32	8,59	10	13
Širina lobanje	10,27 ± 0,91	0,29	8,87	9	11,5
Širina njuške	5,31 ± 0,78	0,25	14,36	4,2	6,5
Dubina njuške	7,16 ± 0,39	0,12	5,52	6,5	7,5
Obim glave	35,9 ± 1,98	0,63	5,52	32	38
Obim njuške	21,45 ± 1,19	0,38	5,54	19,5	24

Analizirajući podatke za oba pola zbirno vidi se da je prosečna dužina glave srpskog žutog goniča 22.59 cm sa standardnom devijacijom od 1,24. Najmanja glava je duga 20 cm a najduža 25 cm. Prosečna dužina njuške je 10,54 cm dok je prosečna dužina lobanje 12,04 cm. Najmanja izmerena širina lobanje je 9 cm dok, a najveća 10 cm i prosečna vrednost za ovaj parametar je 10,51 sa standardnom devijacijom od 0.98. Širina njuške je u proseku 5,74 cm sa intervalom varijacije od 4,2 do 7 cm, dok je prosečna dubina njuške 7,45 cm. Obim glave je varirao u rasponu od 32 do 42 cm. Prosečan obim glave je 37,52 cm sa koeficijentom varijacije od 6,53. Prosečan obim njuške je 22, 63 cm sa standardnom devijacijom 1,69. Indeks glave srpskog žutog goniča je 46, što odgovara glavi dolikocefaličnog tipa. Indeks lobanje je 87, dok je indeks njuške 54.

Tabela br. 3 – Vrednosti eksterijernih parametara glave srpskog žutog goniča (n=23)

MERE	Vrednost parametra				
	X±SD	Sg	CV	min	max
Dužina glave	22,59±1,24	0,26	5,49	20	25
Dužina njuške	10,54±1,02	0,21	9,69	8	12
Dužina lobanje	12,04±0,84	0,17	6,96	10	13
Širina lobanje	10,51±0,98	0,20	9,34	9	10
Širina njuške	5,74±0,72	0,15	12,59	4,2	7
Dubina njuške	7,45±0,45	0,09	6,03	6,5	8,5
Obim glave	37,52±2,45	0,51	6,53	32	42
Obim njuške	22,63±1,69	0,35	7,48	19,5	26

Zaključak

Na osnovu dobijenih rezultata glava srpskog žutog goniča je dolikocefaličnog tipa sa vrednošću indeksa glave 46. I po svojim eksterijernim parametrima odgovara tipu glave karaktersitičnoj za goniče. Lobanjski deo je nešto duži u odnosu na lični deo i čini oko 53% dužine glave. Na osnovu vrednosti standardne devijacije vidi se da su svi parametri prilično homogeni i da ne postoji veliko variranje nijednog od njih. Istraživanja se nastavljaju kako bi se obuhvatio veći deo populacije ovih pasa na teritoriji Srbije. Na osnovu rezultata koji će biti dobijeni uradiće se predlog standarda.

Literatura

1. Arhiva Kinološkog saveza Republike Srbije
2. Drobnjak D.; Urošević M.:(2009). Poreklo i eksterijerne karakteristike srpskog žutog goniča sa područja zapadne Srbije, Zbornik radova 8. Kongresa veterinarara Srbije sa međunarodnim učešćem, Beograd, str. 534-541
3. Laska F. (1905).: Das Weidwerk in Bosnien un der Hercegovina, Klagenfurt
4. Pavlović D.: (1950), Lovac br.2/1950, Beograd
5. Pavlović S.; Antić S.: Balkanski gonič, Veterinarski arhiv, Zagreb, knjiga XXIV/1954, svezak 1/2, str. 29-37
6. Urošević M.; Latinović D.; Špoljarić B.: (1988) Komparativna ispitivanja osnovnih karakteristika telesne razvijenosti balkanskog, jugoslovenskog trobojnog i jugoslovenskog planinskog goniča, referat na Savetovanju o domaćim rasama goniča, Valjevo
7. Urošević M.: (2006) Srpski i slični goniči, Kinološki savez Srbije i Crne gore, Beograd
8. Urošević, M., Drobnjak, D., Živković, B., Matarugić D.: (2009): Osnovni eksterijerni parametri žutog srpskog goniča – Agroznanje vol. 10., br. 2., str.127-130, Banja Luka
9. Urošević M.; Drobnjak D.; Živković B.:(2009). Žuti srpski gonič, Međunarodno savetovanje o lovstvu Žagubica